

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

23.12.2024

Vår ref:

2021/8582

Deres dato:

Deres ref:

NORE OG UVDAL KOMMUNE NÆRING, MILJØ OG
KOMMUNALTEKNIKK
Sentrum 16
3630 RØDBERG

Saksbehandler, innvalgstelefon

Øystein Hansgård Gjelsvik, 32266608

Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven for Nore og Uvdal kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Øvre Uvdal tettbebyggelse

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus fatter vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Øvre Uvdal tettbebyggelse i Nore og Uvdal kommune. Tillatelsesdokument med vilkår følger vedlagt.

Tillatelsen gjelder fra dags dato, og erstatter tidligere tillatelse datert 11.12.1995.

Statsforvalteren varsler samtidig at vi vil vedta et gebyr på kr 221 600 for behandling av saken.

Vedtaket om tillatelse kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker.

Vi viser til søknad om ny tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Øvre Uvdal tettbebyggelse i Nore og Uvdal kommune mottatt 12.03.2021, samt sakens øvrige dokumenter.

Bakgrunn

Dagens utslipp fra Øvre Uvdal renseanlegg overskrider rammen i tidligere utslippstillatelse, og kommunen har samtidig et økende utslippsbehov i forbindelse med hytteutbygging i de kommende årene. Resipient for utslippet fra renseanlegget er Uvdalselva, som i perioder har lav vannføring og derfor er lite egnet for å ta imot større avløpsutslipp. Kommunen er derfor i gang med å utrede alternative løsninger for håndtering av avløpsvann fra tettbebyggelsen, herunder flytting av utslippspunkt for renseanlegget til en annen resipient. Det søkes samtidig om ny utslippstillatelse for eksisterende Øvre Uvdal renseanlegg, som skal være dekkende frem til en mer langsiktig avløpsløsning for tettbebyggelsen er på plass.

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

Søknad

Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg ligger plassert langs Uvdalselva omtrent en kilometer sør-øst for Uvdal alpinsenter. Renseanlegget betjener Øvre Uvdal tettbebyggelse, som er kommunens største tettbebyggelse. Det samlede utslippet er over 2 000 pe (BOF₅) til ferskvann, og tettbebyggelsen er derfor regulert etter forurensningsforskriften kapittel 14 med Statsforvalteren som forurensningsmyndighet. Utslippet fra tettbebyggelsen er preget av stor variasjon, med relativt små mengder avløp store deler av året, og periodevis høy belastning på avløpsrenseanlegget rundt påske, jul og vinterferien.

Avløpsrenseanlegget i Øvre Uvdal er et kjemisk renseanlegg med primærfelling, sandfiltrering og etterpolering i infiltrasjonsanlegg. Dimensjonerende kapasitet på anlegget er 5 000 pe (BOF₅). Øvre Uvdal renseanlegg tar ikke imot slam eller septik fra andre avløpsanlegg, og det forekommer ikke behandling av slam ved renseanlegget utover avvanning av internt slam. I 2023 var utslippet fra renseanlegget i maksuke estimert til 2 075 pe (BOF₅). Kommunen har i søknaden estimert et utslipp i maksuke på 4 700 pe og 7 000 pe for henholdsvis 2025 og 2035 når vedtatte planer er tatt høyde for. Selv om belastningen i dag er innenfor anleggets kapasitet, så er rammen i tidligere utslippstillatelse på 1 750 pe overskredet.

Renset avløpsvann fra avløpsrenseanlegget går til Uvdalselva. Vassdraget benyttes til kraftproduksjon, og i perioder har elva lav vannføring. I forbindelse med reviderte vilkår for reguleringen av Uvdalsvassdraget ble det i 2024 pålagt krav om minstevannføring i Jønndøla fra Kruke, oppstrøms Uvdalselva, på 100 l/s sommerstid og 50 l/s på vinterstid. Nore og Uvdal kommune leverte i løpet av søknadsprosessen en oppdatert resipientvurdering for et utslipp på 5 000 pe som tar høyde for nye vannføringsbestemmelser i vassdraget. Ettersom kommunen ser at det på sikt vil være behov for et større utslipp enn 5 000 pe, som vil kunne forringe resipienten med dagens renseløsning, utredes det ulike alternativer for fremtidig avløpsløsning i tettbebyggelsen. Kommunen har i løpet av søknadsprosessen ettersendt en skisse for ulike alternativer for fremtidig avløpshåndtering. Alternativene inkluderer etablering av et biologisk-kjemisk renseanlegg ved dagens renseanlegg med ulike løsninger for bortføring av rensed avløpsvann til resipient, eller etablering av et felles renseanlegg for Øvre Uvdal og Uvdal tettbebyggelse nær utløpet fra Uvdal kraftverk.

Tabell 1: Nore og Uvdal kommune sine beregninger for fremtidig utslipp og slamproduksjon ved Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg.

Parameter og enhet	2020	2025	2035
BOF ₅ i maksuke pe	3 300	4 700	7 000
Fosfor kg/år	4	6	10
BOF ₅ kg/år	709	1 037	1 699
KOF kg/år	567	830	1 360
Slamproduksjon m ³ /år	297	416	634

Ved søknadstidspunktet forventet kommunen en tilknytning til avløpsrenseanlegget på 7 000 pe i 2035, og det er dette som ligger til grunn for beregningene i tabell 1. Oppdaterte tall fra kommunen i 2024 estimerer imidlertid at reell belastning i 2035 er forventet å være nærmere 5 000 pe.

Alt av avløpsnett tilknyttet Øvre Uvdal renseanlegg er av typen separatsystem, og de eldste ledningene er fra rundt 1980. Avløpsnettet har relativt liten utstrekning. Det er ingen pumpestasjoner eller overløp på avløpsnettet utover ett overløp ved overgang til renseanlegget. Det

er lite utlekk fra avløpsnett, men renseanlegget opplever noe påvirkning av fremmedvann grunnet innlekkasje via uheldig plasserte kummer og feilkoblinger. Kommunen vurderer at det er lave utlekkingsverdier fra avløpsnett, og viser ellers til tall for andel avløpsvann i overløp som ligger på omtrent 5 % de siste årene.

Nore og Uvdal kommune søker om et utslipp fra tettbebyggelsen på inntil 5 000 pe (BOF₅) i maksuke, som også er renseanleggets dimensjonerende kapasitet. Det søkes om 70 % rensing av BOF₅ eller maksimal utslippskonsentrasjon på 25 mg O₂/l, og 75 % rensing av KOF_{CR} eller maksimal utslippskonsentrasjon på 125 mg O₂/l, dvs. minstekravene for overholdelse av sekundærrensekravet jf. forurensningsforskriften § 14-2. Det søkes om 93 % renseseffekt for fosfor. Videre søkes det om maksimalt 3 % tap av avløpsvann fra avløpsnett, det vil si en virkningsgrad på 97 %. Det foreslås en trinnvis økning i tilknytningsgrad for avløpsnett frem mot 2035.

Tabell 2: omsøkte krav til rensegrad og avløpsnett.

Prosentkrav	Enhet	2020	2025	2035	Kommentar
Tilknytningsgrad	%	89	93	100	Ikke-tilknyttet bebyggelse har lokal rensing.
Virkningsgrad avløpsnett	%	97	97	97	
Renseeffekt fosfor	%	93	93	93	Rensegrad på anlegget, inkludert overløp ved renseanlegget.
Biologisk oksygenforbruk	%, mg O ₂ /l	70 25	70 25	70 25	Rensegrad på anlegget, inkludert overløp ved renseanlegget.
Kjemisk oksygenforbruk	%, mg O ₂ /l	75 125	75 125	75 125	Rensegrad på anlegget, inkludert overløp ved renseanlegget.

Høring

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus sendte 28.06.2024 søknaden på høring til berørte parter, offentlige organer og myndigheter og organisasjoner som ivaretar allmenne interesser. Søknaden ble også lagt ut på Statsforvalteren sine nettsider. Vi mottok to høringsinnspill. Nedenfor gjengis en oppsummering av høringsinnspillene og Nore og Uvdal kommune sine kommentarer til disse.

Numedals-Laugens Brugseierforening og Statkraft

Numedals-Laugens Brugseierforening og Statkraft uttalte seg til saken i felles uttalelse. De påpeker ellers at dersom kommunen ønsker å gå for alternativ 3 i sin utredning av avløpsløsning (føring av avløp mot Numedalslågen/Dagali), så anbefales det å legge utløp i elv og ikke i regulert magasin (Pålsbufjorden), da dette vil innebære utfordringer grunnet varierende vannstand og belastninger i form av is om vinteren.

Nore og Uvdal kommune svarer at innspillet skal tas til følge dersom alternativ 3 realiseres.

Skagerak kraft

Skagerak kraft påpekte i sitt høringsinnspill at den aktuelle elvestrekningen er regulert. Reguleringen av Uvdalsvassdraget ble revidert i 2023, og som følge av dette ble det pålagt krav om minstevannføring i Jønndøla fra Kruke på 100 l/s på sommertid (01. mai–31. oktober) og 50 l/s på vintertid (01. november–30. april). Planen er å få dette operativt sommeren 2025. Skagerak kraft vil også påpeke at det ikke må planlegges tiltak som vil kunne komme i konflikt med reguleringen av

vassdraget eller skjønnsvilkår som er fastsatt for reguleringen. Det opplyses ellers om at Skagerak Kraft som oppfølging av vilkårsrevisjon har iverksatt en miljøundersøkelse på ørret og begroingsproblematikk i Uvdalsåni fra Solheimstulen til og med Fønnebjorden. Undersøkelsen gjennomføres uavhengig av byggeplaner i kommunen og er iht. regionale vannforvaltningsplaner 2022–2027. Skagerak Kraft vil offentliggjøre rapport etter at undersøkelsene er ferdig. Skagerak Kraft påpekte avslutningsvis en feil i Vann-Nett på daværende tidspunkt, da Uvdalsåni (vannforekomst-ID: 015-654-R) lå inne som godt økologisk potensial (GØP). Korrekt registrering skal være moderat økologisk potensial (MØP).

Nore og Uvdal kommune svarer at de ikke kan se at utslippssøknaden gir noen konflikt med vilkår i reguleringen, og ber ellers Statsforvalteren ta de andre opplysningene i høringsinnspillet til etterretning i sin behandling av søknad om tillatelse.

Statsforvalterens vurdering

Generelt

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis etter forurensningsloven § 11 og fastsetter vilkårene etter § 16 i samme lov, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering i forhold til kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnader bæres av tiltakshaver.

Det er virkningene av den omsøkte virksomheten på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom kommunen senere ønsker å flytte virksomheten, må det derfor søkes på nytt for den nye lokaliteten.

Lovgrunnlag og myndighet

Den aktuelle virksomheten krever tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven § 11, jf. § 16, og forurensningsforskriften § 14-4.

Forurensningsforskriften kapittel 14 gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2 000 pe BOF₅ til ferskvann. Dette følger av § 14-1. Tettbebyggelse er definert i kapittel 11 om generelle bestemmelser for avløp, og § 11-3 bokstav k. Avgrensningen av tettbebyggelser er uavhengig av kommune- og fylkesgrenser. Dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles avløpsrenseanlegg eller utslippssted, regnes tettbebyggelsen som én tettbebyggelse.

Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12. Forurensningsforskriften kapittel 14 utgjør de minstekrav, som følger av EUs avløpsdirektiv. Direktivet er gjennomført i norsk rett gjennom forurensningsforskriften kapittel 11 og 14.

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv ble lagt fram 30. mars 2021, der det slås fast at tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Påfølgende rapport fra NIVA og Havforskningsinstituttet, *Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord*, viser at det slippes ut for mye nitrogen til Oslofjorden. Rapporten konkluderer med at det er behov

for å redusere tilførsler av nitrogen fra avløpssektoren, som innebærer å innføre nitrogenrensning ved renseanlegg som har utslipp til fjorden. Miljødirektoratet har i brev av 13.05.2022 informert om at i lys av den alvorlige situasjonen i Oslofjorden, må alle kommuner/IKS som tilhører en omfattende tettbebyggelse (dvs. samlet utslippsstørrelse lik/over 10 000 pe BOF₅) innenfor Oslofjordens nedbørsfelt, forvente at de vil få krav om nitrogenrensning.

Vurdering av forurensningspotensial og forurensningens omfang

Formålet med tillatelsen

Avløpssektoren utgjør en kritisk infrastruktur. De viktigste og mest kritiske utslippskildene til vann i forbindelse med avløp er utslipp gjennom utslippspunkt, overløp og lekkasjer på avløpsnett. I tillegg kan avløpssystemet medføre fare for forurensning av luft og grunn.

Utgangspunktet for de krav som stilles for kommunen sitt avløpssystem ligger i forurensningsforskriften kapittel 14. Forskriften utgjør minstekrav som skal overholdes. Forskriften må også ses i sammenheng med EUs vannrammedirektiv, som er implementert i norsk rett gjennom vannforskriften. At forskriften oppstiller minstekrav innebærer at der Statsforvalteren anser det nødvendig ut fra en avveining av de fordeler og ulemper forurensningen fra avløpssystemet utgjør, kan det vurderes strengere krav. I denne sammenheng vil vannforskriftens føringer om miljømål være et viktig premiss. Det vil normalt være resipientens tåleevne som er styrende for de krav som blir satt. Sentralt er også hvilken teknologi man har tilgjengelig for å i størst mulig grad unngå den forurensning som avløpssektoren kan medføre.

Formålet med en tillatelse er derfor primært å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann, inkludert eventuelt forurenset overvann, for å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand i berørte vannforekomster. I tillatelse med vilkår setter forurensningsmyndigheten krav som skal sikre tilfredsstillende oppsamling, transport og rensing av avløpsvann, herunder tiltak for å hindre forurensning fra overløpsutslipp og lekkasjer fra avløpsnett.

Nytt avløpsdirektivet er per dags dato ikke vedtatt i norsk lov, og revideringen kan medføre endringer i forurensningsforskriften. Det vil til enhver tid være det strengeste kravet som gjelder.

Tettbebyggelse

Kommunen har gjennomført en tettbebyggelsesvurdering for Øvre Uvdal tettbebyggelse etter NS 9426 i forbindelse med søknaden. Øvre Uvdal er kommunens eneste tettbebyggelse over 2 000 pe (BOF₅) med utslipp til ferskvann, og som dermed er omfattet av forurensningsforskriften kap. 14. Tettbebyggelsens størrelse er i dag beregnet til 3 689 pe for eksisterende bebyggelse, og når godkjente reguleringsplaner inkluderes er tallet 6 972 pe. Det er i 2024 omtrent 850 hytter og 8-10 boliger med fastboende i tettbebyggelsen.

Når søknaden ble skrevet i 2021 var det omtrent 100 hytter innenfor tettbebyggelsen som ikke var tilknyttet avløpsnett. Disse har etablert slamskiller med infiltrasjon, eller infiltrasjon for gråvann og tett tank for svartvann avhengig av infiltrasjonsmulighetene på stedet. Alle hyttene innenfor tettbebyggelsen er planlagt tilkoblet offentlig avløpsnett innen 2035, og det skal etterstribes en tilknytningsgrad på 100 %. Tettbebyggelsen består hovedsakelig av fritidsboliger, og belastningen på renseanlegget bærer preg av dette i form av store sesongsvingninger. Det er ingen industri i tettbebyggelsen med påslipp til avløpsnett. Virksomheter tilknyttet avløpsnett er kafeteriaer ved Uvdal Alpinsenter, Vasstulan og Høk.

I henhold til tillatelsens punkt 1.1 plikter kommunen å ha oversikt over alle tettbebyggelser, slik tettbebyggelse er definert i forurensningsforskriften kapittel 11 bokstav k. Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og potensiell utslippsstørrelse i BOF_5 pe (beregnet etter NS 9426). Ved utbygging av kommunens infrastruktur eller vesentlig utvidelse av virksomhet som medfører økte utslipp fra tettbebyggelsen, skal tettbebyggelsens geografiske utbredelse og utslippsstørrelse i pe oppdateres. Videre skal det være samsvar mellom tettbebyggelsens potensielle utslipp og etablert renskapasitet.

Avløpsanlegg skal utformes slik at de kan motta og behandle alt avløpsvann som oppstår i tettbebyggelsen under alle de klimatiske forhold som er normale for stedet hvor avløpsanlegget ligger. Når tettbebyggelsens potensielle utslipp skal vurderes, så skal vedtatte reguleringsplaner legges til grunn. Hensikten med dette er å sikre at behovet for økt oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann er tilpasset kommunens planer for ny utbygging av bolig- eller hytteområder eller aktuell næringsvirksomhet. Plikt til tilknytning til eksisterende avløpsanlegg følger av forurensningsloven § 23 og plan- og bygningsloven § 27-2. Kommunen følger opp denne plikten som myndighet etter plan- og bygningsloven. Plan- og bygningslovens krav i § 27-2 andre ledd om tilknytningsplikt gjelder imidlertid ikke for fritidsbebyggelse, jf. § 30-6. For å fastsette tilknytningsplikt for fritidsboliger, må dette innarbeides i reguleringsplaner for området. Statsforvalteren anbefaler kommunen å innarbeide krav om tilknytningsplikt for fritidsboliger innenfor tettbebyggelsen i sine reguleringsplaner for området. Tilknytningsplikt sikrer helsemessig betryggende forhold for vann og avløp, bidrar til å unngå forurensning, sikrer best mulig ressursutnyttelse og sikrer hensynet til at avløpssystemet blir utbygd og drevet teknisk og driftsøkonomisk rasjonelt.

Tillatelsens rammer

Tillatelsen omfatter utslipp fra Øvre Uvdal tettbebyggelse på inntil 5 000 pe (BOF_5) målt i maksuke. Statsforvalteren noterer at den omsøkte pe-rammen er lavere enn det potensielle utslippet fra tettbebyggelsen når det tas høyde for alle godkjente reguleringsplaner. Dimensjonerende kapasitet ved Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg er 5 000 pe, og dette gjenspeiler også den maksimale mengden avløpsvann som Uvdalselven vil kunne håndtere med dagens renseløsning uten at miljøtilstanden forringes. I tillegg viser oppdaterte beregninger fra kommunen at utslippet fra tettbebyggelsen mest sannsynlig ikke vil overstige 5 000 pe (BOF_5) i 2035. Den nye tillatelsen vil omfatte avløpshåndteringen i Øvre Uvdal tettbebyggelse frem til ny avløpsløsning er på plass. Dersom tettbebyggelsens tilførte avløpsmengde til Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg i maksuke er større enn 5 000 pe, skal Statsforvalteren varsles, og Nore og Uvdal kommune må søke om endring av tillatelsen i henhold til faktisk belastning.

Styringsdokumenter

For å sikre god håndtering av avløp, og for å motvirke forurensning, stiller Statsforvalteren i tillatelsen krav til styringsdokumenter, avløpsnett, avløpsrenseanlegg med utslipp til resipient, og resipientovervåking. For å sikre minst mulig forurensning i forbindelse med avløpssystemet er det viktig at de vilkår som blir stilt overholdes, og at kommunen varsler Statsforvalteren ved eventuelle endringer som er av betydning for den gitte tillatelsen. Endringer som kan ha betydning for den totale belastningen, og som innebærer et vesentlig økt utslipp, må omsøkes Statsforvalteren som forurensningsmyndighet før endringene finner sted.

I tillatelsens kapittel 2 og 3 følger de krav Statsforvalteren stiller til hvilke styringsdokumenter som forventes at kommunen har i tilknytning til det totale avløpssystemet. Dette innebærer først og fremst en klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet (tillatelsens punkt 2.6.1). Dette skal inngå som en del av kommunens internkontroll, og kravet om internkontroll følger av

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) §§ 2, punkt 4 og 5. I henhold til punkt 2.7 i tillatelsen skal kommunen ha en overordnet plan for avløp, ofte omtalt som hovedplan for avløp. Den overordnede avløpsplanen skal være kommunens styringsdokument og verktøy for håndtering av avløp, både på både kort og lang sikt. Planen skal forankres i kommunenes behov for tiltak og investeringer. Planen skal se ulike mål og prioriteringer i sammenheng, og bidra til at vannmiljømålene i vannforskriften oppnås. Handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen skal sammenstille tiltak og prioriteringer innenfor gjeldende økonomiplanperiode. utfordringene knyttet til et mer ekstremt klima skal belyses, og herunder hvilke tiltak som iverksettes for å sikre avløpssystemets fremtidige funksjoner.

Belastning på avløpsrenseanlegget

Øvre Uvdal renseanlegg har i dag en dimensjonerende kapasitet på 5 000 pe (BOF₅). Det opplyses i søknaden at det er periodene jul-, vinter-, høst- og påskeferie hvor belastningen på renseanlegget er størst. I følge Altinn-rapporteringen var det 15 innbyggere og 843 fritidsboliger tilknyttet Øvre Uvdal renseanlegg i 2023. Anlegget hadde en maksukebelastning på ca. 2 075 pe (BOF₅) samme år. Det er allerede vedtatt en rekke reguleringsplaner innenfor tettbebyggelsen som gjør at kommunen forventer økt belastning på renseanlegget i kommende år. Belastningen på renseanlegget er i søknaden fra 2021 estimert til å nå 4 700 pe i maksuke innen 2025. Kommunen skriver i oppdatert resipientvurdering at det i dag er usannsynlig at dette estimatet vil innfris, da det har vært byggestopp i tettbebyggelsen i påvente av ny utslippstillatelse.

Påslipp av industrielt avløpsvann

Nore og Uvdal kommune har ikke påslipp fra industrivirksomheter per dags dato. Dersom kommunen ønsker å tillate påslipp av industrielt avløpsvann til avløpsnettet, må kommunen sikre at dette ikke reduserer muligheten for å overholde utslipps- og rensekrav som er fastsatt i tillatelsen eller forurensningsforskriften, eller at det reduserer muligheten for å utnytte avløpsslammet i henhold til gjødselvereforskriftens krav. Det er derfor viktig at alle nye påslipp risikovurderes og reguleres i påslippsavtaler eller påslippsvedtak. Kommunen skal ha oversikt over virksomheter som kan utgjøre en risiko for det kommunale avløpssystemet jf. forurensningsforskriftens § 15A-4, og følge opp disse gjennom påleggskrav og tiltak.

Kommunen kan velge om tillatelse til nye påslipp skal gis gjennom påslippsvedtak eller påslippsavtaler. Forskjellen mellom de to er viktig, fordi et påslippsvedtak med hjemmel i forurensningsforskriften kapittel 15 og 15A gjør at kommunen er forurensningsmyndighet for påslippet, og derav kan bruke forurensningsregelverkets sanksjonshjemler. Ved å bruke påslippsavtale inngår kommunen er privatrettslig avtale med næringsvirksomheten, og det er da avtaleretten som styrer avtalen mellom partene. Vi anbefaler kommunen sterkt å fatte vedtak om påslipp med hjemmel i forurensningsregelverket.

Konsekvenser for natur og miljø

Utslipp av avløpsvann kan påvirke natur og miljø. Ved vurdering om utslippstillatelse skal gis er Statsforvalteren forpliktet til å gjøre konkrete vurderinger av hensyn gitt i naturmangfoldloven. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal §§ 8-12 i samme lov legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Utslippspunktet for rensed avløpsvann fra Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg ligger i Uvdalselva (143908Ø, 6701563N). Ifølge Miljødirektoratets Naturbase (2023) er det registrert et lite område med naturtypen Flomskogmark (stor verdi) omtrent 450 meter nedstrøms utslippspunktet. Det er ellers ikke registrert viktige naturtyper ved eller direkte nedstrøms utslippspunktet. Av arter av nasjonal

forvaltningsinteresse er det registrert ulike fuglearter i tilknytning til vassdraget lengre nedstrøms, inkludert tårnseiler (NT) og storskarv (NT).

Avløpsvann kan inneholde flere typer forurensning, inkludert næringsstoffer, bakterier, mikroplast og miljøgifter. Dette vil kunne påvirke vannmiljøet og ha uheldige virkninger på det biologiske mangfoldet i resipienten. Det er særlig konsekvensene knyttet til eutrofi som er dokumentert å utgjøre en stor risiko for naturmiljøet.

Statsforvalteren vurderer at naturmiljøet i Uvdalselva og nedstrøms vassdrag blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom vilkårene i tillatelsen, og at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til å kunne vurdere effektene av tiltaket, jf. § 8. Videre anser vi at § 9 om føre-var-prinsippet og § 10 om samlet belastning på økosystemet også blir ivaretatt gjennom vilkårene.

Vi minner om at det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å unngå og begrense skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 11. Tiltakshaver plikter også å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder for å unngå eller begrense skadevirkninger på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 12. Selv om utslippene er innenfor de fastsatte utslippsgrensene, plikter kommunen å redusere utslippene så langt som mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av forurensningskomponenter som det ikke er fastsatt grenseverdier for gjennom særskilte vilkår.

Vannforskriften og miljømål for vannforekomsten

I henhold til § 4 i vannforskriften skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomsten skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Ny aktivitet og inngrep skal ikke medføre forringelse eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål som er satt.

Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg har utslipp til Uvdalselva, nærmere bestemt vannforekomsten *Uvdalselva fra Nørdestebø til Fønnebjøfjorden* (vannforekomst-ID: 015-1197-R). Vannforekomsten har miljømål om god økologisk og kjemisk tilstand. I Vann-Nett er Uvdalselva karakterisert som en middels til stor, kalkfattig og klar elv. Den økologiske tilstanden i elva er god, og den kjemiske tilstanden er udefinert. Av påvirkninger så er Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg vurdert å ha liten påvirkningsgrad på vassdraget. Ifølge søknaden viser resultatene fra resipientovervåkingen som kommunen har gjennomført at verdiene for begroingsalger og totalfosfor tilsvarer svært god tilstand både oppstrøms og nedstrøms utslippspunktet for avløpsrenseanlegget.

Det naturlige nedbørsfeltet til Uvdalselva er i søknaden estimert til 236 km². Som følge av regulering er reelt nedbørsareal tilsvarende omtrent 119 km². Det er knyttet usikkerhet til beregning av vannføring i vassdraget grunnet regulering og tilsig fra bekker og mindre vassdrag, og mangel på faktiske vassføringsdata. Kommunen har derfor beregnet vannføringen basert på et sammenlignbart nedbørsfelt i nærheten. Dette ble underveis i søknadsprosessen supplert med informasjon om regulert minstevassføring i Jønnøla oppstrøms Uvdalselva. Skagerak Kraft påpekte i sitt høringsinnspill at dersom tilsiget til Kruke bekkeinntak er mindre enn minstevassføringskravet, så vil minstevassføring være lik dette tilsiget.

I tillegg til utslipp av rensed avløpsvann fra avløpsrenseanlegget, har også Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg utslipp via overløpet ved renseanlegget, og fra lekkasjer på avløpsnett. Dette vil ha avrenning til Uvdalselva.

Beregninger for utslipp ved 5 000 pe (BOF₅) i maksuke i søknaden viser at elven i perioder med særlig lav vannføring vil kunne forringes i tilstand for parameteren totalfosfor. Dette gjelder særlig vinterstid, når minstevannføringen i vassdraget er på sitt laveste. Samtidig er det beregnet at tilstanden i elva målt som gjennomsnitt over året ikke vil forringes av utslippet.

Beregninger i resipientvurderingen viser også at utslippet fra renseanlegget vil kunne føre til nitrogenkonsentrasjoner tilsvarende god tilstand, som er det samme Uvdalselva i dag er registrert med. Elva er ikke nitrogenbegrenset, og forholdet mellom totalnitrogen og totalfosfor er i 2024 beregnet til 58,4. På bakgrunn av dette vurderer vi derfor at det beregnede nitrogenutslippet ikke vil ha konsekvenser for eutrofisituasjonen i Uvdalselva.

Nedstrøms Uvdalselva vil vannet nå Fønnebøfjorden (ID: 015-408-L) før det går til Numedalslågen via Norefjorden og Kravikfjorden, og til slutt ender i ytre Oslofjord.

Utslipp til vann

Avløpsnett

Utslippene fra avløpsnett i Norge er til dels store og dårlig dokumentert. Dårlig avløpsnett og innlekking av fremmedvann anses å utgjøre det største driftsproblemet ved norske avløpsanlegg. I gjennomsnitt utgjør fremmedvann ca. 40 % av tilførte avløpsmengder til norske avløpsrenseanlegg. Dette medfører både dårligere funksjon ved avløpsrenseanleggene og økte utslipp. En betydelig del av fremmedvannet er drikkevann som er lekket ut fra drikkevannsnett. Tapet fra norske drikkevannsledninger er rundt 40 %, og er betydelig større enn i andre nordiske land. Dårlig avløpsnett fører også til at urensset avløpsvann lekker ut og forurenses miljøet.

Nye tillatelser til avløpssektoren legger i større grad enn tidligere vekt på, og setter krav til, avløpsnettets funksjon, vedlikehold og fornyelse. Kommunen og anleggseiere må etablere overvannsløsninger som er planlagt og dimensjonert for forventet framtidig økt nedbørintensitet, slik at ikke spillvannsnett overbelastes av fremmedvann. Tillatelsen omfatter krav til avløpsnett, pumpestasjoner og overløp i tillegg til krav til avløpsrenseanlegget. Dette blir referert til som det totale avløpssystemet. Det totale avløpssystemet i tillatelsen omfatter ikke annet enn det Nore og Uvdal kommune selv drifter.

I de nye tillatelsene er det også et økt fokus på tilknytning til kommunalt nett. I tillatelsen punkt 3.1.1 stilles det krav om at kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for trinnvis økt tilknytning for eksisterende områder innenfor Øvre Uvdal tettbebyggelse der tilknytningsgraden per i dag er lavere enn 98 %. Kravet om 98 % tilknytningsgrad er basert på regjeringens nasjonale mål for vann og helse. Planen for trinnvis tilknytning skal inngå i kommunens overordnede avløpsplan.

Det kommunale avløpsnett i Nore og Uvdal kommune består utelukkende av separatsystem, og ledningene er fra omtrent år 1980. Rørene er 200- og 250 mm PVC-rør. Det er kun ett overløp på avløpssystemet, og dette er plassert ved renseanlegget. Tap fra avløpsnett er i søknaden vurdert til å være lite da avløpsnett er relativt nytt. Kommunen har ikke beregnet mengden innlekkasje av fremmedvann, men bemerker at avløpsnett opplever noe påvirkning av dette, spesielt om våren i forbindelse med snøsmelting. Dette skyldes i all hovedsak drenering via enkelte kummer, og kommunen har jobbet målrettet for å redusere mengden fremmedvann på nettet de siste årene.

Statsforvalteren mener det må sikres en forsvarlig fornying av avløpsnett til Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg. Avløpsnett må driftes, vedlikeholdes og fornyes på en planmessig måte, slik at forventet funksjon og god teknisk tilstand opprettholdes på lang sikt. Dette mener vi gjøres best ved

å basere tiltakene på forpliktende handlingsplaner nedfelt i kommunale saneringsplaner. På den måten vil tiltakene bli dimensjonert ut fra reelle behov og utfordringer, og i samsvar med forventet levetid på de eksisterende avløpsrenseanleggene. Tiltak i kommunen skal være basert på miljørisikovurderingen Nore og Uvdal kommune utarbeider for det totale avløpssystemet.

For å redusere innlekking av fremmedvann, stiller Statsforvalteren krav om at kommunen skal ha en tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres avløpsnett, jf. punkt 3.1.3 i tillatelsen. Videre stiller vi krav om at kommunen skal ha en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett. Utformingen av en slik tiltaksplan beskrives nærmere i tillatelsens punkt 3.1.2. I henhold til punkt 3.1.5 skal tap av avløpsvann fra avløpsnett som følge av overløp og lekkasjer maksimalt være 3 % over året, slik Nore og Uvdal kommune selv har søkt om. Beregning av virkningsgraden på avløpsnett skal gjøres ved å legge til grunn målte verdier for overløp eller beregnede verdier (med lav usikkerhet) for mindre omfattende overløpsutslipp. I tillegg skal de andre ulike kildene til tap beregnes eller vurderes kvalitativt.

Av forurensningsforskriften § 14-5 siste ledd kreves det at den ansvarlige for avløpsanlegget skal ha oversikt over alle overløp på avløpsnett. Oversikten skal også inkludere eventuelle lekkasjer av betydning. Nore og Uvdal kommune rapporterer i egenkontrollrapporten for 2023 at det ble sluppet ut 680 m³ urensset avløpsvann fra avløpssystemet. Overløpsutslipp blir sluppet ut i Uvdalselva. Statsforvalteren mener det er viktig at kommunen har oversikt over mengden avløpsvann som slippes ut via overløp fra avløpssystemet. Grunnen til dette er at overløpsutslipp kan utgjøre en risiko for forurensning. I tillatelsens punkt 3.1.4 stiller vi derfor krav om at driftstid for alle overløp skal registreres. Utslipp fra eksisterende overløp skal måles fra og med 01.01.2027. Dersom kommunen etablerer flere overløp på avløpsnett i fremtiden, kan utslipp fra mindre overløp beregnes hvis en miljørisikovurdering dokumenterer at overløpet er av mindre miljømessig betydning. Beregningene skal ha lav usikkerhet. Måling av alle overløp er en forutsetning for å ha et godt kunnskapsgrunnlag for å jobbe med reduksjon av fremmedvann og overløpsutslipp, samt krav til avløpssystemets funksjon.

Vi har også stilt vilkår i tillatelsen punkt 3.1.4 om at den samlede mengden utslipp via driftsoverløp fra avløpsnett over året ikke skal overstige 2 % fra og med dags dato.

Statsforvalteren forutsetter at kommunen setter av tilstrekkelig med ressurser for å følge opp arbeidet med rehabilitering av avløpsnett.

Vurdering av utslippspunkt

Kommunen informerte underveis i søknadsprosessen om at dagens utslippspunkt for renseanlegget er plassert slik at utslippet skjer i vannoverflaten når det er lav vannføring i elva. Dette er ikke gunstig for å gi god innblanding. Vi setter derfor krav om at kommunen innen 01.01.2026 skal ha flyttet utslippspunktet til en plassering som er mer egnet mtp. dybde- og strømforhold og gir bedre innblanding i vannmassene.

Vurdering av utslippsgrenser

I tillatelsen datert 11.12.1995 har Øvre Uvdal renseanlegg krav om rensing av fosfor (Tot-P). Utslippsgrensene er formulert som en maksimal utslippskonsentrasjon på 0,68 mg/l, og det antas at dette skal gi en renseseffekt på 70 % mhp. organisk stoff og 90 % for fosfor.

Nore og Uvdal kommune søker om rensing av BOF₅ og KOF i henhold til minstekravene til sekundærrensning i forurensningsforskriften § 14-2, det vil si 70 % rensning av BOF₅ eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 25 mg O₂/l, og 75 % rensing av KOF_{CR} eller at

utslippkonsentrasjonen ikke overstiger 125 mg O₂/l. I tillegg søkes det om en rensegrad for fosfor på 93 %.

Nedenfor følger Statsforvalterens vurdering av de omsøkte rensekravene og en begrunnelse for fastsettelse av rensekrav i tillatelsen.

Fosfor

Driftsdata for 2016 til 2024 viser at Øvre Uvdal renseanlegg har klart å overholde rensekravet for fosfor på 90 % i 2016, 2017, 2019, 2020, 2021 og 2022. Snittet på rensegraden for fosfor siden 2016 ligger på 93,3 %.

Ifølge søknaden viser analyseresultater fra resipientovervåking av Uvdalselva svært god tilstand for totalfosfor både oppstrøms og nedstrøms Øvre Uvdal renseanlegg. Dette indikerer at dagens utslipp ikke påvirker fosfornivået i resipienten i vesentlig grad. Beregninger som konsulent har gjort av fremtidig utslipp viser at omsøkt utslipp av fosfor fra avløpsrenseanlegget ikke vil påvirke resipientens tilstandsklasse på årsbasis, men at utslippet vil kunne påvirke resipienten negativt i perioder med lav vannføring og høy belastning. Dette vil spesielt gjelde i påske-, jul- og vinterferie. I disse periodene vil elven for kunne være i moderat eller til og med dårlig tilstand for parameteren totalfosfor. Imidlertid vil den biologiske aktiviteten i vannforekomsten være lav i disse periodene, slik at konsekvensene for resipienten vil være begrenset.

Øvre Uvdal renseanlegg har et etterpoleringstrinn. Det beskrives i søknaden at det forventes en renseseffekt for fosfor på rundt 98 % ved etterpolering, noe som vil redusere utslipp av fosfor betraktelig i forhold til beregnede utslipp. Som følge av dette vil den reelle påvirkningen på resipienten være mindre enn det som fremgår av resipientvurderingen.

På bakgrunn av ovennevnte vurderer vi at omsøkt krav på 93 % fosforrensning ved Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg er tilstrekkelig for å ivareta resipienten. Vi stiller derfor krav om 93 % rensing av fosfor. Videre stiller vi krav om at restutslippet av fosfor fra avløpsrenseanlegget ikke skal overskride 71 kg per år. Restutslippet inkluderer overløp ved avløpsrenseanlegget.

Vi presiserer at utslippskravene gjelder ved utslipp fra hovedrenseanlegget, det vil si før etterpoleringstrinnet.

Organisk stoff

Avløpsvann er rikt på organisk stoff. Når avløpsvannet slippes ut i resipienten, vil det brytes ned av mikroorganismer. Dette er en prosess som krever oksygen, og spesielt stor tilførsel av nedbrytbart organisk materiale kan skape oksygenfattig vann som igjen kan føre til dårlig vannkvalitet og økt dødelighet for bunnlevende organismer.

I søknaden estimerer kommunen et utslipp av KOF_{CR} på 830 kg/år i 2025 og 1 360 kg/år i 2035. For BOF₅ forventes et utslipp på 1 037 kg/år i 2025 og 1 699 kg/år i 2035.

Uvdalselva har svært god tilstand for kvalitetselementet bunndyr, herunder for parameteren ASPT. ASPT-indeksen benyttes som et mål på organisk belastning i elver. At tilstanden for ASPT er svært god kan tyde på at elva i liten grad er påvirket av tilførsler av organisk stoff. Både naturlig avrenning og utslipp av avløpsvann kan være kilder til organisk belastning. I søknaden er det ikke gjort en vurdering av hvordan utslippet av organisk stoff vil påvirke resipienten, men basert på utslippets størrelse, samt at anlegget har et etterpoleringstrinn som vil gi betydelig tilbakeholdelse av organisk materiale, vurderer vi at det er lite sannsynlig at utslippet vil påvirke bunndyrene i elva i vesentlig

grad. Egenkontrollrapporteringen de foregående årene viser også at Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg renses bedre for organisk stoff enn minstekravene i forurensningsforskriften, selv før etterpolering.

På bakgrunn av dette vurderer Statsforvalteren at de omsøkte renskravene vil ivareta resipienten i tilstrekkelig grad. For organisk stoff stiller vi derfor krav om minst 70 % rensning av BOF_5 eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 25 mg O_2/l , og minst 75 % rensing av KOF_{CR} eller at utslippskonsentrasjonen ikke overstiger 125 mg O_2/l . Restutslippet av BOF_5 skal ikke overstige 2 tonn, mens restutslippet av KOF_{CR} ikke skal overstige 3 tonn.

Nitrogen

I likhet med fosfor er nitrogen et viktig næringsstoff for alger. Tilgangen på nitrogen er en begrensende faktor for algeproduksjon i mange vannforekomster, og spesielt i marine vannforekomster. Uvdalselva er ikke ansett for å være nitrogenbegrenset på nåværende tidspunkt.

Nedstrøms Uvdalselva ligger Fønnebøfjorden (ID: 015-408-L), før vannet går til Numedalslågen via Norefjorden og Kravikfjorden, og til slutt ender i ytre Oslofjord.

I naturmangfoldloven § 10 står det at påvirkningen på et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet «er» eller «vil bli» utsatt for. Dette omfatter tidligere, nåværende og fremtidige påvirkninger. Det er en risiko for at samlede utslipp av næringsstoffer, fra alle avløpsanlegg og industri med utslipp til Numedalslågen, vil kunne ha en negativ påvirkning på Numedalslågen og i ytterste konsekvens ytre Oslofjord. I tillegg til utslipp fra avløpsrenseanlegg i andre kommuner, vil avrenning fra jordbruk og mindre private avløpsrenseanlegg bidra med nitrogen til Numedalslågen. I en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet så må alle utslipp av nitrogen tas med i vurderingen, da flere mindre utslipp vil kunne føre til et betydelig samlet utslipp.

De siste årene har det vært et økende fokus på miljøtilstanden i Oslofjorden. I *Helhetlig tiltaksplan for en ren og Rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* trekkes det frem at tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig, og at påvirkningene på fjorden er langt større enn det økologien kan tåle. Påvirkningsbildet er sammensatt, men utslipp fra kommunalt avløp og avløp i spredt bebyggelse pekes på som to av de største påvirkningene. Oslofjorden har i dag store eutrofip problemer. En rapport fra NIVA og Havforskningsinstituttet, *Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord*, viser at nitrogentilførselene til Oslofjorden er for store. Rapporten konkluderer med at det er behov for å redusere tilførsler av nitrogen fra avløpssektoren, som innebærer å innføre nitrogenrensning ved avløpsrenseanlegg som har avrenning til fjorden.

Tilbakeholdelsen av nitrogen i ferskvannsføremønstre er liten og derfor vil utslipp av nitrogenholdig avløpsvann til Uvdalselva kunne påvirke forholdene i Numedalslågen, og i teorien også ytre Oslofjord. Når det gjelder Numedalslågen så tyder målinger av totalfosfor og totalnitrogen på at vannforekomsten er fosforbegrenset. For Oslofjorden er nitrogenbelastningen betydelig, og tålegrensen til fjorden er allerede overskredet. Statsforvalteren vurderer derfor at selv en liten økning i nitrogenutslippene vil ha negativ effekt og vanskeliggjøre mulighetene til å nå miljømålene for fjorden.

Statsforvalteren mottok 13.05.2022 brev fra Miljødirektoratet med nye føringer knyttet til innføring av nitrogenrensning ved avløpsanlegg som har utslipp til Oslofjorden. I brevet skriver Miljødirektoratet at alle kommuner og IKS som tilhører en omfattende tettbebyggelse innenfor Oslofjordens nedbørsfelt, må forvente at det vil komme krav om nitrogenrensning ved utslipp av kommunalt avløpsvann. Med omfattende tettbebyggelse menes tettbebyggelser med potensiell

utslippstørrelse større enn 10 000 pe (BOF₅). Det påpekes det at tilstanden i fjorden er så alvorlig at det er behov for reduksjon i alle tilførsler til Oslofjorden som kan føre til eutrofi. Videre påpekes det at fosfor- og nitrogenrensing i praksis vil være en forutsetning for at industribedrifter som har prosessavløpsvann med høyt innhold av organisk materiale og næringssalter, kan ha påslipp til kommunale avløpsavløpsrensaneanlegg eller IKS. Miljødirektoratet oppfordrer samtidig til samarbeid på tvers av kommuner og mellom kommuner og industribedrifter, om å etablere bærekraftige renseløsninger i deres region.

Øvre Uvdal tettbebyggelse ligger under grensen på 10 000 pe (BOF₅), og kommunen ser heller ikke ut til å nå grensen på 10 000 pe ved noen av de alternativene som vurderes for ny avløpsløsning. Sett i lys av dette, samt at Uvdalselva ikke anses for å være nitrogenbegrenset, vurderer vi at det ikke er forholdsmessig sett fra et kost/nytte-perspektiv å stille krav om avløpsvannet fra tettbebyggelsen skal renses for nitrogen. Det er likevel viktig at kommunen er kjent med kravet og tar høyde for dette i sin videre planlegging. Statsforvalteren setter krav om prøvetaking av nitrogen i tillatelsen, da det er viktig å kjenne til bidraget fra tettbebyggelsen til resipienten og til nedstrøms vannforekomster.

Bakterier

Bakterier er i dag ikke en del av de styrende parameterne etter vannforskriften. Likevel kan utslipp av bakterier fra avløpsvann føre til forurensning av vassdrag og dannelsen av brukerkonflikter. I søknaden vises det til rapporten *Overvåking av Numedalslågen 2014-2016* utarbeidet av Rambøll i 2017, hvor Uvdalselva er prøvetatt for en rekke parametere, inkludert tarmbakterier, både før og etter utslippspunkt til avløpsrensaneanlegg. Tarmbakterier ble vurdert til god ved Bjønno oppstrøms utslippspunktet, og til mindre god ved Grøneflata nedstrøms utslippspunktet. Ved prøvetaking gjennomført av kommunen er det påvist store bakterieforekomster (TKB) i resipient nedstrøms rensaneanlegget. Det er på høsten også registrert større forekomster oppstrøms anlegget, noe som antas å ha sammenheng med avrenning fra mindre private avløpsrensaneanlegg. Kommunen har tatt prøve i kum nedstrøms infiltrasjonsanlegg hvor det ikke ble påvist noe bakterieinnhold.

Kommunen skriver at det ikke er brukerinteresser av resipienten knyttet til drikkevann, badevann eller jordvanning i området, men Uvdalselva er bruksområde for fritidsfiske av ørret. Det settes også ut fisk to ganger i året.

Med bakgrunn i Uvdalselvas bruksområde for fritidsfiske av ørret vurderer Statsforvalteren at det er nødvendig å sette krav til prøvetaking av E. coli-bakterier i utslippsvannet fra Øvre Uvdal rensaneanlegg. Vi stiller krav om at det årlig skal tas en øyeblikksprøve av avløpsvannet annenhver uke i perioden 1. mai til 31. oktober. E. coli-prøver skal tas i en gradient fra oppstrøms utslippspunktet til nedstrøms utslippspunktet. På den måten kan kommunen si noe om påvirkningen som avløpsrensaneanlegget har på bakterienivået i resipienten.

Konklusjon

Basert på eksisterende kunnskap om resipienten samt fremlagt dokumentasjon fra søker om påvirkningen av det omsøkte utslippet, vurderer Statsforvalteren at det er liten risiko for at utslippet vil føre til vesentlig forurensning av Uvdalselva. Statsforvalteren vurderer at miljømål som er stilt for Uvdalselva er ivaretatt med de renskrav som er stilt i tillatelsen. Det er nettopp miljømålene som er bakgrunnen for de renskrav som er stilt. Utslipp av avløpsvann skal ikke bidra til forringelse eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål, som er satt for resipienten. Vi vurderer at dersom avløpsvannet blir renses i tråd med de krav som er stilt, skal ikke avløpssystemet medføre fare for forringelse av resipientene eller vanskeliggjøre at miljømål oppnås.

Statsforvalteren mener likevel at det er viktig at utslippene av forurensning reduseres til et minimum. I henhold til punkt 2.3 i tillatelsen plikter kommunen å redusere utslipp så langt det er mulig uten urimelige kostnader.

Prøvetaking

I henhold til forurensningsforskriften § 14-11 skal det tas representative prøver av avløpsvannet. Prøvene skal tas med jevne mellomrom over hele året. Det er viktig å ta nok prøver for å sikre at utslippet i maksuke fanges opp og at prøvetakingen er representativt for avløpsvannet. Ved økt prøvefrekvens vil det bli lettere å fange opp eventuelle avvik og mislykkede prøver der krav ikke overholdes. Samtidig vil det å ta flere prøver gi en mer riktig utregning av stoffmengder, som igjen vil gi et mer nøyaktig estimat på rensegraden.

Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg er av en slik størrelse at det jf. § 14-11 skal tas minimum 12 prøver av avløpsvannet. Vi setter derfor krav om 12 prøver i året. Prøvene skal analyseres for BOF_{5r} , KOF_{CR} , fosfor og nitrogen. Det skal tas døgnblandprøver når prøven skal analyseres for BOF_5 og KOF_{CR} . For fosfor og nitrogen skal det tas ukeblandprøver eller døgnblandprøver. Det skal benyttes laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene. Vi anbefaler at kommunen tar med enn 12 prøver for å sikre at kommunen har et tilstrekkelig prøvegrunnlag dersom det skulle forekomme feil ved prøvetaking eller lignende.

Vi viser også til prøvetakingskravet for bakterier (E. coli) beskrevet tidligere i vedtaksbrevet. For oversikt over utslippsparemetere, rensekrav og prøvetaking; se tabell 3.2.3.1 i tillatelsen.

Overvåking

Statsforvalteren har satt vilkår til resipientovervåking i tillatelsens punkt 8. Nore og Uvdal kommune skal overvåke etter forurensningsforskriften og etter vannforskriften. Overvåking etter forurensningsforskriften skal skje i nærheten av utslippspunktene og dokumentere mulige miljøeffekter av utslipp av avløpsvann fra avløpsrenseanlegg og overløp med en utslippsstørrelse av miljømessig betydning. Overvåking etter vannforskriften skal skje lengre unna utslippspunktene og dokumentere tilstanden i resipienten etter samlet belastning. Overvåking etter vannforskriften skal også omfatte resipienter for avløpsvann fra avløpsrenseanlegg og overløp med en utslippsstørrelse av miljømessig betydning.

Hvis det pågår annen overvåking i resipienten av andre aktører (eksempelvis vannområde), anbefales det at overvåkingen samordnes.

Avløpsslam

Avløpsslam (råslam) er å betrakte som en overflødig fraksjon oppstått ved rensing av kommunalt avløpsvann, og anses derfor som et avfall i henhold til forurensningsloven § 27. Dette innebærer at avløpsslam skal håndteres i tråd med avfallsregelverket.

Nore og Uvdal kommune har ikke søkt om mottak eller behandling av slam. Avvanning av slam anses ikke som behandling, men blant annet hygienisering og stabilisering av slam anses som behandling. Det er ikke hygienisering eller stabilisering av slam på Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg i dag, og det er heller ikke mellomlagring av slam ved anlegget. Videre forekommer det ikke mottak av septik ved anlegget.

Det er estimert en slamproduksjon ved renseanlegget på 416 m³/år i 2025, og 634 m³/år i 2035. Kommunen har i de siste årene kjørt slam fra avløpsrenseanlegget til Skanska sitt slambehandlingsanlegg på Fossum, i Rollag kommune.

Utslipp til luft

I likhet med utslipp til vann, kan utslipp til luft forårsake forurensningsmessige ulemper for miljøet. Av den grunn regulerer tillatelsen fra Statsforvalteren også utslipp til luft. Dette inkluderer blant annet utslipp av lukt, støy og klimagasser.

Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg har et åpent infiltrasjonsanlegg som etterpoleringstrinn. Renseanlegget har, jf. opplysninger i søknaden, ikke hatt luktproblematikk verken for ansatte eller naboer. Det vil kunne kjennes lukt fra anlegget ved tømning av slamlager, men dette skjer sjeldent og over et kort tidsrom.

Statsforvalteren stiller krav om at Nore og Uvdal kommune sin virksomhet ikke skal medføre luktulempere av betydning for naboer. Hvis kommunen har punktkilder av lukt i nærheten av boliger mv., så skal det gjøres luktberegninger i henhold til Norsk Standard NS-EN 13725. Vi viser i den forbindelse til veilederen *Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven (TA309- 2013)*. Vi har også satt luktimmisjonskrav til lukt fra punktkilder i tillatelsens punkt 4.2, samt satt krav om at kommunen skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt.

I punkt 4.3 i tillatelsen har vi stilt krav om at utslipp av klimagasser fra drift av det totale avløpssystemet skal holdes på et så lavt nivå som mulig. Kommunen skal årlig utarbeide et klimagassregnskap for Øvre Uvdal avløpsanlegg for å få oversikt over utslippene sine.

I punkt 5 har vi satt vilkår til støy i tråd med dagens praksis for avløpstillatelser, basert på *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021)*.

Forurenset grunn

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet. Nore og Uvdal kommune plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann.

Kjemikalier

I forbindelse med renseprosessen ved avløpsrenseanlegget vil det bli benyttet kjemikalier for kjemisk felling. Statsforvalteren viser til kravene i forurensningsforskriften kapittel 18 *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall*. Vi viser også til substitusjonsplikten for bruk av kjemikalier. Det skal utvises aktsomhet ved bruk av kjemikalier, og Nore og Uvdal kommune er ansvarlig etter *Lov om kontroll med produkter og forbruker tjenester* (produktkontrollloven) for å vurdere om det finnes alternativ som medfører mindre risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse.

Rapportering

Kommunen plikter å ha kontroll på sitt utslipp, og skal rapportere årlig til Statsforvalteren som Forurensningsmyndighet. Kravet om rapportering følger av tillatelsens punkt 11. I tillegg til

egenkontrollrapporteringen via Altinn skal Nore og Uvdal kommune også rapportere i egenkontrollskjema for årsrapport. Skjema for årsrapport finnes på Statsforvalteren sine hjemmesider (se henvisning i tillatelsen. Årsrapport skal sendes inn som vedlegg til egenkontrollrapportering via Altinn. Stasforvalteren vil følge opp overholdelse av krav satt i tillatelsen gjennom tilbakemelding på egenkontrollrapport, årsrapport og tilsyn.

Planmessige forhold

Avløpsanlegg er kritisk infrastruktur, og leverer tjenester for å rense avløpsvann fra Norges befolkning. Denne infrastrukturen er avgjørende for å rense avløpsvannet og dermed unngå å forringe vannkvaliteten i vannforekomstene ytterligere.

Statsforvalteren vurderer at håndtering av avløpsvann i et kontrollert avløpssystem regulert til formålet er i tråd med regelverket, og at dette hensynet må tillegges stor vekt i vurderingen om tillatelse skal gis. Med de fastsatte vilkår i tillatelsen vil ikke utslipp av avløpsvann fra Øvre Uvdal avløpsanlegg medføre en forringelse av tilstanden i resipienten Uvdalselva, eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål som er satt for vannforekomsten.

Samfunnsmessige hensyn

Området der Øvre Uvdal avløpsrenseanlegg ligger er ikke omfattet av noen reguleringsplan. I kommunedelplanen «Dagalifjell med Rødberg» er renseanleggets plassering avsatt til «andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg».

Statsforvalteren gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare er gyldig dersom virksomheten er i tråd med gjeldende plan.

Konklusjon

Vi har vurdert søknaden og kommet frem til at samfunnsnyttens virksomheten utgjør overstiger de forurensningsmessige ulempene knyttet til virksomheten. Det forutsettes at virksomheten drives i samsvar med vilkårene som følger av tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig. Vi har vurdert at drift av Øvre Uvdal avløpsanlegg, med de vilkårene som er gitt i tillatelsen, ikke vil komme i konflikt med naturmangfoldet, samt at virksomheten ikke vil medføre en forringelse av tilstanden i resipienten Uvdalselva, eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål som er satt for vannforekomsten.

Statsforvalteren gir Nore og Uvdal kommune tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Øvre Uvdal tettbebyggelse på særskilte vilkår.

Det forutsettes at virksomheten drives i samsvar med vilkårene som følger av tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus gir tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Øvre Uvdal tettbebyggelse, i Nore og Uvdal kommune. Tillatelsen inkluderer vilkår for drift av det totale avløpssystemet knyttet til utslipp fra tettbebyggelsen.

Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften kapittel 14 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelse § 14-4*. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i forurensningsloven § 16.

Tillatelsen gjelder fra dags dato og erstatter tillatelsen gitt av Statsforvalteren den 11.12.1995 i sin helhet.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Tabell 3: oversikt over vilkårspunkter i tillatelsen.

Referanse til vilkårspunkter	Tiltakstyper	Frister
2.6 Internkontroll	Gjennomgang og oppdatering av internkontrollen	Årlig gjennomgang og oppdatering ved endringer
2.6.1 Miljøriskovurdering	Gjennomgang og oppdatering av miljørisikovurdering.	Løpende gjennomgang av at miljørisikovurderingen er dekkende for krav i gjeldende tillatelse
3.2.3 Grenseverdier for utslipp	Krav til utslipp og prøvetaking	Løpende oppfølging
Overholdelse av rensekrav for fosfor	Minst 93 % - årlig middelerdi av total fosfor (Tot-P). Maksimalt årlig utslipp av 71 kg fosfor	Dags dato
Overholdelse av rensekrav for BOF ₅	Minst 70 % reduksjon eller 25 mg O ₂ /l ved utslipp. Maksimalt årlig utslipp av 2 tonn BOF ₅	Dags dato
Overholdelse av rensekrav for KOF _{CR}	Minst 75 % reduksjon eller 125 mg O ₂ /l ved utslipp. Maksimalt årlig utslipp av 3 tonn KOF _{CR}	
Overholdelse av antall prøver for BOF ₅ , KOF _{CR} , total fosfor (Tot-P) og total nitrogen (Tot-N)	12 døgnblandprøver for BOF ₅ og KOF _{CR} og 12 døgnblandprøver eller ukeblandprøver for Tot-P og Tot-N Det skal tas døgnblandprøver når prøven skal analyseres for BOF ₅ og KOF _{CR} . For fosfor og nitrogen skal det tas ukeblandprøver eller døgnblandprøver	

3.2.5 Påslipp	Krav til vurdering av påslipp i miljørisikovurderingen	Løpende oppfølging
7. Etablering av beredskap	Krav til oppdatert beredskapsplan	Løpende oppfølging
8. Resipientundersøkelse og overvåking	Krav til årlig program for overvåking	1. mars hvert år
11. Rapportering	Rapportere avløpsdata via Altinn og rapportering til Statsforvalteren (årsrapport)	1. mars hvert år
3.2.4 Utslippspunkt for avløpsrenseanlegg og overløp	Krav til reetablering av utslippsledning. Krav til måling av utslipp via overløp. Utslipp fra mindre overløp kan beregnes hvis en miljørisikovurdering dokumenterer at overløpet er av en mindre miljømessig betydning.	01.01.2026 01.01.2027

Varsel om gebyr

Søker skal betale gebyr for vår behandling av søknaden (jf. forurensningsforskriften § 39-3). Ut fra behandlingen av søknaden har vi plassert saken i gebyrsats 3, jf. forurensningsforskriften § 39-4. Saksbehandlingsgebyret i sats 3 er kr. 221 600. Grunnlaget for valg av gebyrsats er ressursbruk hos Statsforvalteren i forbindelse med søknaden. Ved valg av gebyrsats etter § 39-4, skal det tas gebyr for det året hvor den vesentlige delen av saksbehandlingen er gjort.

Vi fatter endelig vedtak om gebyrsats og ettersender faktura når fristen for å kommentere varselet er utgått. Eventuelle kommentarer til fastsettelse av gebyrsats sendes til Statsforvalteren innen 2 uker etter at dette brevet er mottatt, jf. forvaltningsloven § 16.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg

Øystein Hansgård Gjelsvik

seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1   Vilårsdel - Øvre Uvdal tettbebyggelse